

Život rozkošníků světa

Rozmazlení rozkošníci. Všežvěd mne vybízí: „Pojďme tedy nahoru, tam uvidíš jinačí věci, to ti slibuji, samé rozkoše.“ Vyjdeme po schodech do první síně a tam spatřím několik řad postelí s měkkými peřinami, visutá lože i kolébky, a na nich se váleli nějací lidé a všude kolem sebe měli plno služebníků s plácačkami a vějíři i jinými nástroji ke všelijaké službě. Když některý z těch lidí vstával, hned ho ze všech stran podepíraly ruce, oblékal-li se, nedávala se mu jiná než hedvábná roucha, a když se měl někam dostavit, přenášeli ho na stolicích vystlaných polštáři. „Nu, podívej se, tady máš to pohodlí, po kterém ses pídil!“ říká mi tlumočnick. „Co bys chtěl ještě víc? Není to snad skvělá věc, mít takový dostatek všeho dobrého, aby se člověk nemusel o nic starat, nijak pracovat, měl hojnost všeho, co si duše žádá, a zlý vítr na sebe nenechal ani zavanout?“ Odpověděl jsem mu: „Jistěže je tu veseleji, než v těch dolních mučírňách, ale že by se mi tu všechno líbilo, to tedy ne.“ „Co zase?“ ptal se mne. Já na to: „Že ty lenochy vidím s napuchlýma očima, odulou hlavou, oteklým břichem a údy nateklými, jako kdyby to byl nějaký bolavý vřed, a když někde zavadí, někdo se o ně otře nebo na ně zavane silnější vítr, hned je jim zle. Slýchával jsem, že stojatá voda hnije a zapáchá, a tady vidím, že je to pravda. Také ti lidé svůj život vůbec nevyužijí, protože ho prospí a prozahálí – to není nic pro mne.“ „Tys mi ale podivný filozof,“ kroutí nad mými slovy hlavou tlumočnick.

Hry a divadla. A tak mne vedou do druhé síně, kde spatřím plno vábniček pro oči a uši: okrasné zahrady, rybníky a obory, zvěř, ptactvo, ryby, všelijakou příjemnou hudbu a houfy veselých společníků, jak si poskakují, honí se, tancují, loví, šermují, hrají si a nevím, co ještě netropí. „Tohle není stojatá voda,“ říká mi tlumočnick. „To je pravda,“ odpovídám, „nech mne ale, ať si to prohlédnu pořádně.“ Jakmile jsem se pak podíval blíže, prohlásil jsem: „Vidím, že žádný z nich se té zábavy nenají ani nenapije, ale když se unaví, odběhnou stranou a hledají si nějaké další povyražení. Zdá se mi to jako malá rozkoš.“ „Jestli hledáš rozkoš v jídle a pití,“ říká mi, „tak to pojďme támhle!“

Hodovníci. Vkročíme tedy do třetí síně, kde spatřím plné stoly a tabule pro hodovníky, kteří před sebou mají hojnost všeho a dobře se baví. Když přistoupím blíže, všimnu si, jak to do sebe někteří hází a líjí, až jim nestačí břicho a musejí si povolovat opasky. Některým to dokonce utíkalo vrchem nebo spodem. Jiní si vybírali jen lahůdky, pomlaskávali a přáli si mít krk tak dlouhý jako jeřábi, aby si tu chuť mohli pořádně vychutnat. Někteří se chlubili, že od svých deseti nebo dvaceti let neviděli vycházet ani zapadat slunce, protože když zapadalo, nebyli nikdy střízliví, a když vycházelo, ještě nevystřízlivěli. Ti lidé tam nesesedli jen tak zasmušile, ale hrála jim k tomu všelijaká muzika, k níž každý připojoval svůj hlas, takže jste tu mohli zaslechnout zpěvy všelijakého ptactva a zvuky různých zvířat: jeden vyl, druhý řval, třetí kvákal, čtvrtý štěkal, pátý hvízdal, šestý šveholil, sedmý lkal atd., a zároveň u toho všeho dělali divné posuňky.

Co si poutník užil mezi hodovníky. Tu se mne tlumočník zeptá, jak se mi ta hudba líbí. „Vůbec ne,“ řekl jsem. „Bude se ti aspoň něco líbit?“ vyčítal mi. „Jsi snad takový morous, že tě nedokáže rozjařit ani takové veselí?“ Vtom si někteří z nich všimli, že stojím před stolem, a jeden mi začal připíjet, druhý na mne mrkal očima, abych si přisedl, třetí počal zkoumat, kdo jsem a co tu chci, a čtvrtý se na mne obořil, proč jim nepopřeji Boží požehnání. Nato jsem se rozzlobil a řekl jsem: „Proč by měl Bůh žehnat takovým sviňským hodům?“ Ještě jsem to ani nedopověděl a už se na mne sneslo takové krupobití talířů, misek, šálků a sklenic, že jsem sotva stačil uhýbat, a jakmile jsem se vzchopil, utekl jsem pryč. Ještě štěstí, že mně strízlivému se snáze utíkalo, než se jim opilým do mne trefovalo. Tlumočník mne vyplísnil: „Neříkal jsem ti už dávno, abys držel jazyk za zuby a nemudroval? Hleď, aby ses ty řídit podle lidí, a ne aby se jiní museli řídit podle tebe.“

Šel tam znovu. Všudybud se zasmál a chytil mne za ruku: „Pojďme tam ještě jednou,“ vyzval mne, ale já jsem nechtěl. „Ještě se tam máš nač podívat,“ prohlásil, „a mohl jsi, kdybys byl mlčel. Pojď, jen si počínej opatrně a stůj třeba o něco dál.“ Dám si tedy říci a znovu vejdu a proč bych vám to zapíral, dal jsem se i navést k tomu, abych si přisedl a popíjel. Chtěl jsem si totiž nakonec stejně vyzkoušet, jaké je v tom veselí, a tak jsem začal i prozpěvovat, výskat a poskakovat, zkrátka, dělal jsem to, co ostatní. Všechno ale jen jaksi nesměle, protože se mi zdálo, že to není nic pro mne. Když to však někteří spatřili a viděli, že se mi to nedaří tak jako jim, smáli se mi, a jiní se bouřili, že se k nim nehodím. Mne mezitím začalo něco bolet pod kabátem, loupat pod čepicí, cosi se mi dralo z hrdla, potácely se mi nohy, drkotal mi jazyk a hlava mi šla kolem, a to jsem se už konečně rozhněval na své průvodce a nahlas jsem volal, že to jsou způsobí zvířat, a ne lidí, zvláště poté, co jsem se podíval trochu blíže na rozkoše některých dalších požitkářů.

Bídny život požitkářů. Slyšel jsem tu totiž některé naříkat, že jim jídlo ani pití nechce chutnat, ba že jim ani nejde spolknout. Jiní je litovali a snažili se jim pomoci, takže kvůli nim museli kupci běhat po celém světě a hledat něco, co by takovým přišlo k chuti, kuchaři všeho druhu hledali nové způsoby, jak by svým lahůdkám dodali zvláštní vůni, chuť a barvu, aby jim to šlo lépe do žaludku, a lékaři do nich museli svrchu i zespodu leccos nalévat pomocí trychtýřů, aby jedno druhému ustupovalo. Takže všechno, co do sebe měli vecpat a vlít, se získávalo těžkou prací a s velikými obtížemi; velikou chytrostí a vynálezy se to do nich vpravovalo a s velikou bolestí a svíráním jim to pak leželo v břiše nebo se to z něj dostávalo ven. Navíc byli pořád plní nechutenství a říhání, špatně spali, chrchlali, slinili a smrkali, stoly i všechny kouty byly plné zvratků a lejn a oni v tom chodili a váleli se s hnijícím břichem, podlomenýma nohama, roztřesenýma rukama, hnisajícima očima atd. „Tohle mají být ty rozkoše?“ řekl jsem. „Ach, pojďme pryč, abych nemusel už nic říkat a zase neutržil nějakou ránu.“ Odvrátil jsem od nich oči, zacpal jsem si nos a šel jsem.

Království Venušino. Přejdeme tam pak ještě do další síně, kde spatřím davy lidí obojího pohlaví, jak se vodí za ruce, objímají a líbají a nebudou popisovat už nic víc z toho, co tam bylo.

Žár chlípnosti. Vypovím jen, co jsem tu viděl k výstraze ostatním, že všichni ti, které tu paní Fortuna zavřela, měli nepříjemnou kožní prašivinu, jež jim působila takové ustavičné svrbění, že neměli vůbec pokoj a kam přišli a o co mohli, drbali se až do krve. Jenže tím drbáním se to svrbění nedalo zastavit, ale jen se více dráždilo. Oni se za to sice styděli, ale po koutech stejně nedělali nic jiného, než že se drbali.

Syfilis. Z toho bylo jasně vidět, že je to nějaká mrzutá a nevyлéčitelná nemoc. Nejedněm z nich vyskákalo něco ošklivého i zjevně, takže se jedni štítili druhých, byli si navzájem na obtíž a odporní, až bylo zdravé mysli a očím téměř nesnesitelné se na ně dívat a čichat puch, který od nich šel.

Chlípnost, propast zoufalství. Nakonec jsem si všiml, že toto byl v palácích rozkoše již poslední pokoj, odkud se nedalo jít ani tam, ani zpět, kromě jakési jámy vzadu, do níž se propadali lidé, kteří se pouštěli do ještě větších nevázaností, a zaživa se tak dostávali do hlubin podsvětí.

Do jazyka 21. století převedl Lukáš Makovička. Vydalo nakladatelství Poutníkova četba, 2010.

www.PoutnikovaCetba.cz

Celou knihu Labyrint světa a ráj srdce v jazyce 21. století můžete zakoupit zde: <https://www.poutnikovacetba.cz/poutnikova-cetba/labyrint-sveta-a-raj-srdce-v-jazyce-21-stoleti-j-a-komensky.html>